

Peti
ENERGETSKI SAMIT
u Bosni i Hercegovini

Implemented by
giz

POD POKROVITELJSTVOM

Ministarstvo vanjske trgovine
i ekonomskih odnosa BiH

Državna regulatorna komisija
za električnu energiju (DERK)

Regulatorna komisija za energetiku
Republike Srpske (RERS)

Regulatorna komisija za energiju
u Federaciji BiH (FERK)

Revizija tržišnih pravila u Bosni i Hercegovini

Božidar Radović, konsultant USAID EIA

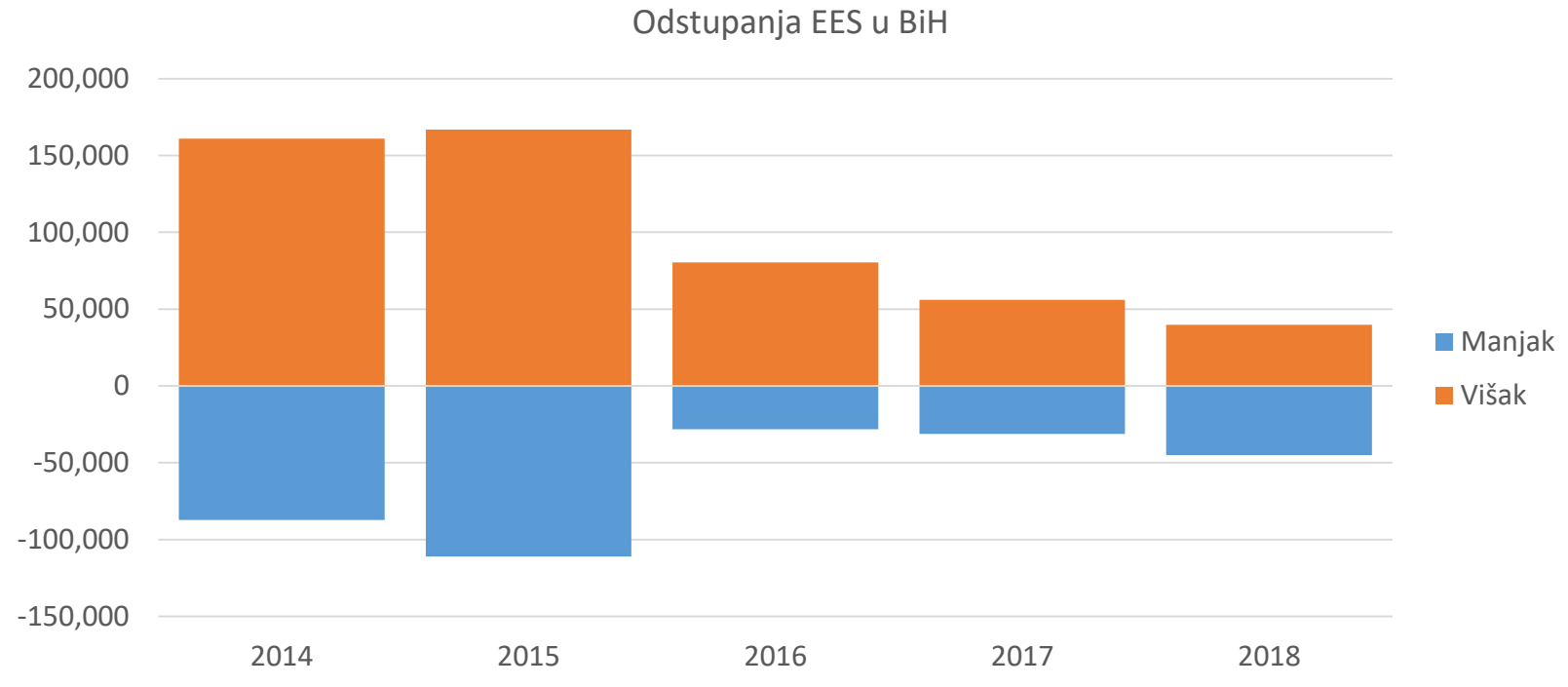
Postojeća Tržišna Pravila

- Na snazi su od 1.1.2016.g.
- Uređuju balansni mehanizam i odnose na balansnom tržištu u BiH
- Nije bilo revizija Tržišnih Pravila od njihovog stupanja na snagu, ali je bilo više revizija Procedura za pomoćne usluge
- Razvijen je niz pratećih dokumenata:
 - Procedure za pomoćne usluge
 - Procedure za razmjenu podataka između NOS BiH i ODS
 - Pravilnik o radu dnevnog tržišta balansne energije
- Primjena balansnog mehanizma je dovela do značajnog smanjenja odstupanja cjelokupnog EES u BiH prema kontrolnom bloku
- Raspoloživost i kvalitet pomoćnih usluga su značajno unapređeni

Balansni mehanizam

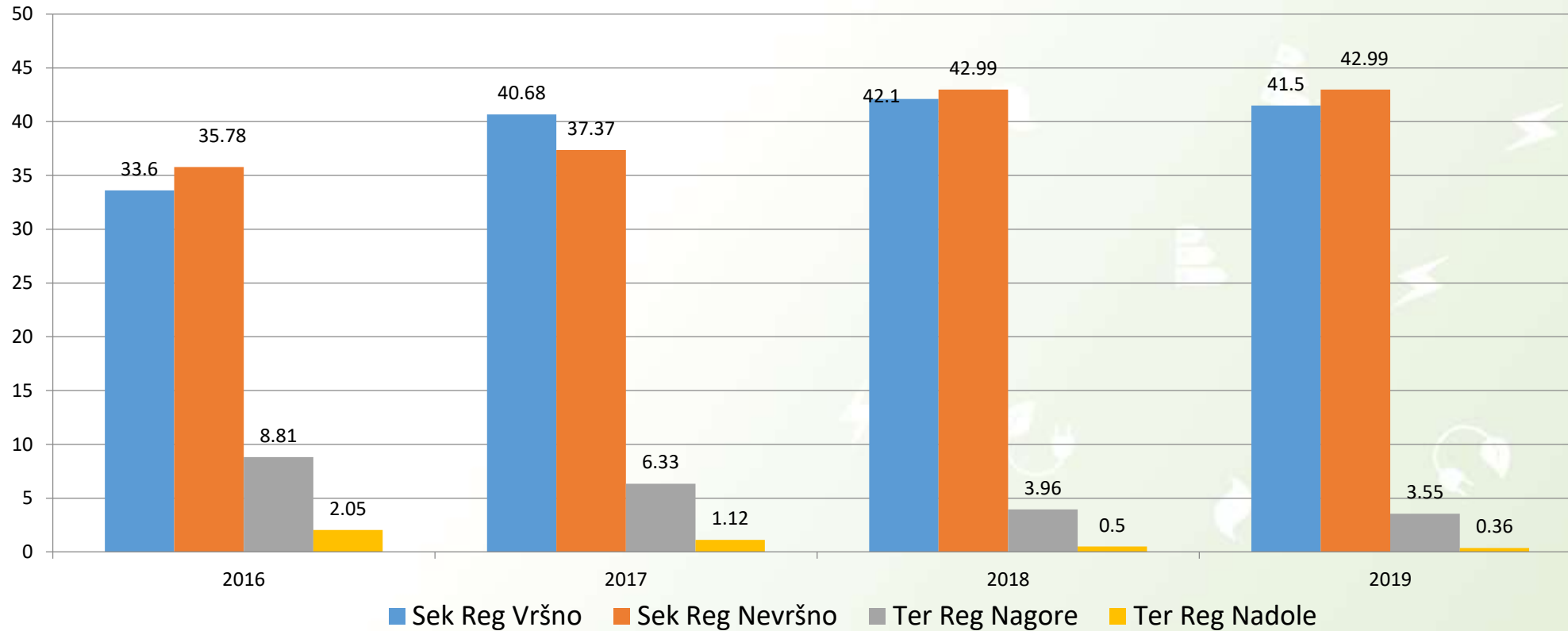
Trend je očigledan – dosljedna primjena balansnog mehanizma je značajno smanjila odstupanja u BiH.

U periodu 2016-2018.g. je čak 89.74% odstupanja EES u BiH bilo manje od 20MWh/h, kao i samo 17 sati (0.073%) u kojima su odstupanja bila veća od 100 MWh/h.

- Mehanizam balansne odgovornosti u EES u BiH je primjenjen u potpunosti.
- Plaćanje debalansa BOS značajno doprinosi finansiranju pomoćnih usluga u EES BiH.
- Prijedlozi za unaprijeđenja se kreću u smjeru uvođenja mehanizama koji smanjuju mogućnost pojave ekstremno velikih cijena debalansa kod aktivacije tercijarne regulacije nadole.

Balansno tržište

- Kompletna rezerva kapaciteta tercijarne i većina rezerve kapaciteta sekundarne regulacije se obezbijede na godišnjim i mjesečnim tenderima
- Troškovi nabavke rezervi kapaciteta sekundarne regulacije su se stabilizovali tokom godina, dok su troškovi rezervi kapaciteta tercijarne regulacije sve niži iz godine u godinu

Mogućnosti za unaprijeđenja

- Obezbjeđenje rezerve kapaciteta sekundarne regulacije tokom nevršnih perioda
- Veća raspoloživost ugovorenih kapaciteta, posebno kod sekundarne regulacije
- Češća aktivacija tercijarne regulacije (Iako raspoloživa, tercijarna rezerva nije aktivirana uvijek kada su za to postojali uslovi i potreba)
- Pобољшanje rada dnevnog tržišta energije tercijarne regulacije – tržište ne radi kao što je planirano i očekivano (nema dovoljno neobavezujućih ponuda)
- Uvođenje granične cijene za energiju tercijarne regulacije nadole
- Povećanje penala za neizvršene ugovorene pomoćne usluge
- Otklanjanje prepreka za nabavku pomoćnih usluga putem softvera za balansno tržište

Prijedlozi za reviziju Tržišnih Pravila i Procedura za Pomoćne Usluge (1)

- Dopuniti slijedeća poglavlja postojećih tržišnih pravila:
 - Obračun prilikom upravljanja ograničenjima
 - Izmjene Tržišnih Pravila
 - Rješavanje sporova
 - Odredbe za nepredviđene situacije
- Dodati poglavlje o sprovođenju nadzora nad primjenom Tržišnih Pravila
- Prijeći na 15-minutne obračune odstupanja i pomoćnih usluga (potrebne su manje dorade postojećih softvera)
- Unaprijediti praksu izvještavanja i objavljivanja rezultata balansnog mehanizma i nabavke pomoćnih usluga

Prijedlozi za reviziju Tržišnih Pravila i Procedura za Pomoćne Usluge (2)

- Uskladiti odredbe Tržišnih Pravila i Procedura za Pomoćne Usluge sa ENTSO-E dokumentima
- Definirati nove proizvode pomoćnih usluga koji bi unaprijedili ponudu usluga i ukupne rezultate
- Uskladiti termine tendera za nabavku PU sa dinamikom pružalaca usluga
- Tenderske procedure za nabavku energije za pokriće gubitaka treba organizovati barem dva puta godišnje i pre kraja godine
- Treba razmotriti mogućnost da NOS BiH bude balansno odgovoran za gubitke na prenosnoj mreži

Sekundarna Regulacija

- Uvesti sekundarno tržište rezerve sekundarne regulacije – transfer kapaciteta između PPU
 - Ako PPU nema mogućnosti da pruži ugovoreni kapacitet može da ga prepusti drugom
 - Ako PPU ima raspoloživ kapacitet koji nije ugovoren može da ga ponudi
- Povećati granične cijene za kapacitet sekundarne regulacije u nevršnim satima kako bi se povećala ponuda
- Povećati penale za neisporučenu sekundarnu regulaciju ili za loš kvalitet regulacije
- Razdvojiti penale za nenominovani (D-1) i neisporučeni (D) kapacitet sekundarne regulacije – uvećati penale za neisporučeni kapacitet sekundarne regulacije
- Analizirati mogućnost uvođenja nesimetričnog opsega sekundarne regulacije

Tercijarna Regulacija

- Uvesti sekundarno tržište rezerve tercijarne regulacije (transfer između PPU – ako PPU nema raspoloživ ugovoreni kapacitet, može ga prepustiti drugom PPU)
- Raditi na unapređenju rada dnevnog tržišta energije tercijarne regulacije
- Ograničiti cijene energije tercijarne regulacije nadole
- Povećati penale za neisporučeni kapacitet (za izostanak nominacije ugovorenog kapaciteta u D-1) i neisporučenu energiju tercijarne regulacije
- Intenzivirati saradnju u razmjeni tercijarne regulacije na nivou SHB bloka i sa susjednim SMM blokom – cilj je smanjenje zakupa kapaciteta regulacije